بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/615
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ދޫ ޙުސެން / ޙަސީނާ
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: ނަޝީދާ ޢަލީ ޙުސައިނާއި ދިރިޙާ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބިމާއި އިމާރާތްތަކުގެ ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާ
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ނިންމި ތާރީޚު: 22 ޖުމާދަލްއޫލާ 1444 / 16 ޑިސެމްބަރު 2022

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

11 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441

08 ނޮވެމްބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 40/Cv-C-HD/2019
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަން
- **ބާވަތް:** ބިމާއި އިމާރާތްތަކާއި ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ މައްސަލަ[1]
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 18 ފެބުރުއަރީ 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 21 އޮކްޓޫބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
[illegible]
ބަދަލުގައި: އަޙްމަދު ސިރާޖް

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް
ނަންބަރު ތްރީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ވަކީލް: މުޙައްމަދު އިރުޝާދު

މަދަނީ – އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަނުކުރުން ހުރަހަށް މައްސަލަ – އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުން - ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު

---

[1] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ނިޔާގައި މައްސަލައިގެ ބާވަތް ކަމުގައި "ބިމާއި އިމާރާތްތަކާއި ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ މައްސަލަ" މިގޮތަށް ލިޔެވިފައިވީ ނަމަވެސް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާ ފޯމުގައި މައްސަލައިގެ ބާވަތް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަނުކުރުން ހުރަހަށް މައްސަލަ" ކަމުގައި ފެނި މި މައްސަލައިގެ ބާވަތަކީ "އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަނުކުރުން ހުރަހަށް މައްސަލަ" ކަމަށް ނިންމައިފިއެވެ.

• ޤަޟިއްޔާގެ މުޤައްރިރު ޤާޟީގެ ރައުޔު:

ތަޢާރުފު:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރީޢަތާއި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް [illegible] [illegible] [illegible] ތޫ ޓާން[2]ގެ ވަކާލާތުން [illegible] އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ޢަރުޟުވާ ފަރާތަކީ [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[3] އެވެ.

ހުކުމުގެ ޚުލާސާ:

2. ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] މައްސަލައަކީ ތޫ ޓާން އާއި [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އާއި ދެމެދު 2017 އޮކްޓޫބަރު 10 ވަނަ ދުވަހު ވެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން [illegible]، [illegible] [illegible] ތޫ ޓާންގެ [illegible] [illegible] US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) [illegible] 2017 އޮކްޓޫބަރު 10 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން [illegible] ފައިދާއިން 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) ތޫ ޓާން އަށް [illegible] [illegible] [illegible] ތޫ ޓާންގެ ވަކާލާތުން ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަނަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެކެވެ.[4]

---

[2] ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު: EE9301599

[3] ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C0122/2017

[4] ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލެ ޑިވިޜަންގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގެ "[illegible]" ގެ މައްސަލައިގެ ޚުލާސާ

މައްސަލަ ނިންމުން:

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމް ހިނގި ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމްކޮށްފައިވަނީ:

"ދައުވާ، ޚިލާފުވި ކަންކަން އެގްރީމަންޓް ހުށަހެޅުމާ، ބަޔާންކުރެވޭ ދައުވާލިބޭފަރާތުގައިވާ ދެ ބައިން (ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު: EE9301599) އާއި ދަރުބާރު ރޯޑު ވިޔަފާރި ޑިރެކްޓަރު ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު އެއްބަސްވުމާއި ދަރުބާރު ރޯޑު ވިޔަފާރި ހިންގުމަށްޓަކައި، މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދެ ބައިގެ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ހޯދުމަށާއި، އަދި 2017 އޮކްޓޯބަރު 10 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި ފައިސާ ހަވާލުކުރާ ދުވަހާއި ހަމައަށް ގެއްލުން ހޯދުމަށް ފައިދާގެ 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) ދެ ބައިން އަދި ވިޔަފާރިކުރާ ކަމަށް ހިންގައިދިނުމުގެ ދެ ބައި ދޭން ދަރުބާރު ރޯޑު ވިޔަފާރި ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ހޯދައިދިނުމަށް މިއެއްބަސްވުމުގައި

ދައުވާކުރާ ދެ ބައިގެ ފައިސާ ޑިރެކްޓަރު ފައިސާ ހިސާބުގެ ގޮތުގައި US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދިންކަމަށް ބުނެފައިވާ ދައުވާކުރާ ދެ ބައިގެ ފައިސާ މިފައިސާ ދިފާޢުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި އިޢުތިރާފް ނުކުރެ ވިޔަފާރި ބަދަލުކުރި ކަމަށާއި ވާހަކަ ދައްކަނީ ބަޔާންކޮށް ހިސާބު ކަމަށް ހުށަހެޅުމާއި، ޚިލާފުވެ ޑިރެކްޓަރު އެގްރީމަންޓް އެއްބަސްވުން އަދި ހުށަހަޅާ ދެ ބައިގެ ފައިސާ ޑިރެކްޓަރު ފައިސާ ހިސާބުގެ ގޮތުގައި US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ކަމަށް ބަޔާންކުރެވުނު ދެ ބައި އަދި ބަޔާންކުރެވޭ ފައިސާ ދިނުމަށް، ދެން އެއްބަސްވުން މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަރުބާރު ރޯޑު ވިޔަފާރި ހިންގުމުގެ ފައިދާގެ 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) ދެ ބައި އަދި ދައުވާ ހިނގި ހުކުމް، ދައުވާކުރާ ދެ ބައި ވަކިން ދައުވާކުރާ US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އާއި 2017 އޮކްޓޯބަރު 10 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި ފައިސާ ހަވާލުކުރާ ދުވަހާއި ހަމައަށް ގެއްލުން ހޯދުމަށް ފައިދާގެ 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) ނަންބަރު ދަރުބާރު ރޯޑު ވިޔަފާރި ވަކިން ދެ ބައި އަދި ދައުވާކުރާ ހިންގައިދިނުމަށް ބަލައިދިނުމަށް ދެ ބައި އަދި އިންކާރު، މިގޮތުގެ މަތިން ހުކުމްކޮށްފައެވެ.[5]"

---

[5] ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމް ހިނގި ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ގެ ސިއްޔާގެ "ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުމުގެ ނިޔާ" ގެ ހުކުމް

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

4 ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

-4.1 ވޫ ޗެން އާއި ނަންބަރ ތްރީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ ދެމެދު 2017 އޮކްޓޫބަރު 10 ވަނަ ދުވަހު ކުރެވުނު ގެސްޓްހައުސް މެނޭޖްމަންޓް ޕާޓްނަރޝިޕް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރުވާ ވިޔަފާރީގެ އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކެޕިޓަލް ފައިނޭންސިންގ ގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ވޫ ޗެންގެ ފަރާތުން US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ކޮންޓްރިބިއުޓް ކޮށްދީފައިވާކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ވޫ ޗެން އަށް ޤަބޫލުކޮށްދީފައިވާކަމާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ވޫ ޗެންގެ ފަރާތުން US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދިން ކަމަށް ބުނާ ބުނުން ފިޔަވައި އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ނުވަތަ ދަލީލެއް މިކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިނުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުން އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ހިއްސާކޮށްފައިނުވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ.

-4.2 ވޫ ޗެންގެ ފަރާތުން ކެޕިޓަލް ފައިނޭންސިންގެ ގޮތުގައި ކޮށްފައިވާ US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ގެ ދޫކުރުމުގައި، ގެސްޓްހައުސް ހިންގައިގެން ލިބޭ އާމްދަނީގެ 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) އަކީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ވޫ ޗެންގެ ހައްޤުކަން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުން އެނގޭއިރު، ގެސްޓްހައުސް ހިންގައިގެން ލިބޭ އާމްދަނީގެ 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) އިސްތިއުނާފުކުރާ ވޫ ޗެންއަށް ދޫކޮށްދިނުމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާއިރު، ޝަރާކާތުގެ

ހަމައަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް ނެތި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓް ބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފުވާކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް

5. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން 4 ކަމަކަށް އެދިފައިވެއެވެ. އެއީ؛

5.1- ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމުގެ ޑިވިޝަންގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ގެ މައްސަލައިން ކޮށްފައިވާ ހުކުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ހުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

5.2- [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] އެދިފައިވާ US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން.

5.3- [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އަދި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތަށް [illegible].

5.4- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 80% އަދި އިސްތިއުނާފުކުރި [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުން.

[illegible] [illegible] ކަންކަން

6. އިސްތިއުނާފުކުރިފަރާތާ މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] އާއި ނަންބަރު [illegible] [illegible] [illegible] 2017 އޮކްޓޫބަރު 10 ވަނަ ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 80% (އަށްޑިހަ އިންސައްތަ) [illegible]

[illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލައަކަށް [illegible]. އަދި އެ މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވަނީ ބުނެވުނު ފައިސާ [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކޮށްދެވިފައިނުވާކަމަށެވެ.[6]

7. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނެވިދިޔަ [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން [illegible]. އަދި އެފަރާތުން ދެކެނީ [illegible] ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން [illegible] އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއެކު ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިންކާރުކުރާއިރު، އެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] ފަރާތުން [illegible]، އެ [illegible] ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތަކީ އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައެވެ.

8. ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 3.1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

The Capital financing requirement of the buisness is USD200,000.00 (Two hundered Thousand US Dollar). 80% is contributed by the INVESTOR and 20% (USD40,000.00) by the company.

ބުނެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާގައި "is contributed" މިފަދައިން ލިޔެފައިވާކަމުން، ލަފްޒީ ގޮތުން އެ ބުނެވީ އެއީ ނިމިފައިވާކަމެއްކަމަށްވެސް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނެއެވެ.

---

[6] ސިވިލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] 40/Cv-C-HD/2019 [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]

9. ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ މުޅި އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރު، އެ އެއްބަސްވުމުގައި 31 ޑިސެމްބަރު 2017 ގައި [illegible] ގޮތަށް 10 ޑިސެމްބަރު 2017 ގައި [illegible] [illegible] އާއި [illegible] [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ ޕާޓްނަރޝިޕް އެގްރީމަންޓްކަމެވެ.[7] މި އެގްރީމަންޓްގެ [illegible] [illegible] 20 [illegible] [illegible] ހަދައި [illegible][8]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][9]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10. އެއްބަސްވުމުގެ 3.1 ވަނަ މާއްދާ މި ޝެޑިއުލްގެ 8 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible] [illegible] އޮތީއެވެ. މި އެއްބަސްވުމަކީ އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމުން އެ މާއްދާ އަކުރަކުން އަކުރަށް ތަރުޖަމާ [illegible]، އެ މާއްދާގައި ބުނަނީ "މި [illegible] ޝެޑިއުލް ފައިނޭންޝަލް [illegible] **USD200,000 އެވެ. 80% (USD160,000) [illegible] [illegible]. އަދި 20% [illegible] [illegible].**" މިފަދައިންނެވެ.

ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު އަދި ޤާނޫނީ [illegible] އަލީގައި އެއްބަސްވުން [illegible]

11. ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގައިވާ [illegible] ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި [illegible] [illegible] އެ ކޮންޓްރެކްޓުގައި [illegible] އެ ކޮންޓްރެކްޓަކީ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][10]. އެ އެއްބަސްވުމަކީ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible]، އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible]

---

[7] 10 ޑިސެމްބަރު 2017 ވަނަ ދުވަހު ދެފަރާތް ސޮއިކޮށްފައިވާ "ޕާޓްނަރޝިޕް އެގްރީމަންޓް"

[8] "ޕާޓްނަރޝިޕް އެގްރީމަންޓް" ގެ އާޓިކަލް 1 (Introduction)ގެ (c)

[9] "ޕާޓްނަރޝިޕް އެގްރީމަންޓް" ގެ އާޓިކަލް 3 (Financial Matters)

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭނީ އެ އެއްބަސްވުމަށެވެ. އަދި އެ [illegible][11] އެފަދައިން އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރު އެއްބަސްވުން މާނަކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭނީ ކަންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible]**[12] [illegible]

- އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި ބަހަކަށް ދެވޭ މާނަ [illegible]، އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ [illegible] އާއްމު މާނަ [illegible]
- އެއްބަސްވުން މާނަކުރުމުގައި [illegible] އެއްބަސްވުން ވީއިރު [illegible] މާނަ [illegible] މުހިންމެވެ.
- އެއްބަސްވުން ކިޔުމުން، [illegible] އެއް [illegible] ވުރެ ގިނަ މާނަ [illegible] (ambiguity)، އަދި އެއީ ވިޔަފާރީ [illegible]، ކޯޓުން [illegible] (business common sense) [illegible] ކޯޓުން އެއްބަސްވުން މާނަކުރުމުގައި [illegible]
- [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] (އެހެން [illegible]) [illegible]

---

[11] SC 60 [2022] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/53 ޤަޟިއްޔާ

[12] SC 60 [2022] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/53 ޤަޟިއްޔާ

- އެއްބަސްވުމެއް ވުޖޫދުވެ، އޭގައި ސޮއިކުރުމުގެ ކުރިއަށް ދެފަރާތުން ވިޔަފާރިއާއި ކުރުމުން މުޢާމަލާތްތަކަކީ އެންމެ އެސްޓޭމެންޓެއްގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމެއް ތަކުރާރުކުރުމުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ވަސީލަތްތަކެއް ނުވަތަ މުޢާމަލާތެއް ނެތެވެ. މިކަން ވީހިނދު، އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމުގެ ކުރިން، އެއް ބައިވެރިއަކު އަނެއް ބައިވެރިއަކުގެ މައުލޫމާތު އިލްތިމާސް މަތިކުރުން މަސައްކަތް ކުރިކަމަށް، އޭގެ ހާލަތުގައި ދަތުރުތަކުން އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުކުރުގައި ބެލެން ކަށައް ނުވެވެ.

12. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު މައްސަލައިގައި

The Capital financing requirement of the buisness is USD200,000.00 (Two hundered Thousand US Dollar). 80% is contributed by the INVESTOR and 20% (USD40,000.00) by the company.

މިފަދައިން ލިޔުމުގައި އޮތް އޮތުން އެއީ ފައިސާ ދިނުމަށް ދަޢުވާގެ ކަރުދާހުގައި ކުރެވުނު އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނިނަމަވެސް އެއްބަސްވުމުގެ އެ މާއްދާ ދެފަރާތަށް މާނަ ކުރެވިދާނެއެވެ. އެއްގޮތަކީ އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނި ފަދައިން އެ ފައިސާ ދޭފައިވާކަމަށް ބެލުމެވެ. އަނެއް ގޮތަކީ އެ މާއްދާއަކީ ދަފަތަރުތަކުން އިންވެސްޓްކުރަން ބޭނުންވާ ފައިސާއިން ފަރާތް ކަމަށް ބަލާފައި ބޭނުން ކުރެވިދާނެ މާއްދާއެއް ކަމަށް ބެލުމެވެ. މިފަދައިން ދެ މާނައެއް ދީފާނެ މާއްދާއެއް މާނަކުރަންޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި އެ މާއްދާއެއް މާނަކުރަންވާނީ ބޭނުންވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައިވެސް[13] ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކޮންޓްރެކްޓެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައިވާ، ވިޔަފާރީގެ ގޮތުން ޤަބޫލު ކުރެވޭ ގޮތަށެވެ.

13. އެއްވެސް ސަފްހާއެއްނުވި އެންމެން ކޮންމެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބަލައިދީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އިޖުތިހާދު ބަލައިދެވެ. މާނައަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަލީލު ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ވަނީ

---

[13] [2022] SC 60 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/53 ޤަޟިއްޔާ

މުޢާމަލާތްތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ ނުވަތަ Onus Probandi އުފުލުމުގެ ޒިންމާއަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، ދަޢުވާއެއްގައި އެއް ޚަސްމަކު އަނެއް ޚަސްމަކާ [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކީ އެ ދަޢުވާއުފުއްދާ ފަރާތްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތަކުގެ (ނ) ގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތެވެ.

14. ބުނެވުނު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާއިން އެނގިގެންދަނީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އެންމެ ފުރަތަމަ މުއްދަޢީ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް ކަމެވެ. މި އުސޫލު މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ([illegible]) ފަރާތުން ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ އިތުރުން އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ. އެފަރާތުން ދިން ކަމަށް ދަޢުވާކުރަނީ USD160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ހާސް ޑޮލަރު) އެވެ. މިއީ [illegible] އަހަރަކަށްގެ ފައިސާ[illegible]. [illegible] [illegible] އަހަރަކަށްގެ ފައިސާ [illegible] އެ ފައިސާ ދިން ކަމުގެ [illegible] [illegible]. ޓްރާންސްފަރ [illegible] ނަމަ ޓްރާންސްފަރ [illegible] ސާބިތުކުރުމަށް ބޭންކު ސްޓޭޓްމަންޓު ހުށަހެޅޭނެއެވެ. ނަގުދު ފައިސާ ދިން [illegible]، އެ ފައިސާ ދިން ކަން އެނގޭނެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އެފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތްތަކުގެ [illegible]. އެ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އިސްތިއުނާފު [illegible] މައްސަލައިގައި މިހާތަނަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

15. ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން އިންކާރު ނުކުރާ ހިނދު، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ކަމަކަށް ނަފީކުރާ ނަމަ، އެ ކަމެއް ސާބިތުކޮށްދޭން ޖެހޭނީ އިންކާރު ކުރައްވާ ފަރާތުން ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނާ ބުނުމަކީ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ބުނެވުން އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] އިންކާރެއް ނުކުރެއެވެ. އެފަރާތުން އިންކާރު ކުރީ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް

ފައިސާ ނުދިނީ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުންވެސް އެ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

16. ދިފާޢީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އޮތީ އެ ދަޢުވާއެއް ކުރިމަތި ކުރުވި ފަރާތުގެ ޒިންމާއެއް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް އެ ހިންގާ ދަފްތަރު ހަމަހަމަ ފަރާތަށް ފައިސާ ދޭންޖެހޭކަމަށް، ހަމަހަމަ ދައުރުވާ ފަރާތުން އެކަމެއްގައި މިންވަރުތަކުން އެ ފަރާތުގެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އޮތީ މުއްދަތުގެ ތެރެއިން ހުށަހަޅާފައި އެކަމަކު ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

17. ކަން މިހެން ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރިމަތިވާ މައްސަލައިގައި ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެއްވެސް ހެއްކެއް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމުން، ހަމައެކަނި އެއްބަސްވުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން US$ 160,000.00 (އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދަޢުވާކުރިކަން ސާބިތުނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމްކުރި ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމި ނިންމުން ބަދަލު ކޮށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

18. ވީމާ، އިސްވެ ދެންނެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން ސިވިލް ކޯޓު ހުކުމްކުރި ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ ގޮތް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ނުފެނުމުން އެ ޤަޟިއްޔާ ބާކީ ބަހައްޓަން ނިންމީމެވެ.

- ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާގެ ރައުޔު

19. ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ދެއްކެވި ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

- ފަނޑިޔާރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

20. ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ދެއްކެވި ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު [illegible]

21. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އާންމު އުސޫލުގެ ގޮތުން[14] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[15] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިކޯޑު [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފެށޭނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިކޯޑު ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[16] އެހެންނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިކޯޑު [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރަން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[17]

---

[14] [illegible] އިސްތިއުނާފު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[15] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[16] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[17] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 40/Cv-C-HD/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ޝަރުޢީ އަދި ގާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި، ޙުކުމްކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު